

Leidraad tweedepijler pensioenadvies

Publicatiedatum: augustus 2018

Autoriteit Financiële Markten

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.

Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Een toelichting op de reikwijdte van Wft pensioenadvies en de leidraad	6
2. Belangrijke uitgangspunten voor een geschikt Wft pensioenadvies	8
3. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op de informatie over de financiële positie van de werkgever	11
4. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op informatie over de kennis en ervaring van de werkgever	13
5. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op informatie over de doelstellingen en risicobereidheid van de werkgever	14
5.1 Win informatie in over de doelstellingen van de werkgever en baseer uw advies daarop	14
5.2 Win informatie in over de risicobereidheid van de werkgever en baseer uw advies daarop	15
6. Aandachtspunten voor Wft advies over een product op basis van een beschikbare premieregeling	17

Inleiding

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) streeft naar duurzaam financieel welzijn voor consumenten. Een goed pensioen draagt daaraan bij. Deze leidraad geeft richting aan en duidelijkheid over de normen van artikel 4:23 van de Wet op het financieel toezicht (Wft), specifiek bedoeld voor de advisering over tweedepijler pensioenproducten door de pensioenadviseur aan werkgevers (hierna: de werkgever). Hiermee beoogt de AFM pensioenadviseurs te ondersteunen zodat zij op basis van hun eigen professionele oordeel en inzicht de normen kunnen toepassen in hun pensioenadvies en bedrijfsvoering.

Deze leidraad vervangt de “Leidraad Tweedepijler pensioenadvies” van 11 afleveringen uit 2009. Deze leidraad bestaat uit één document. Het pensioenlandschap is veranderd, waardoor een actualisatie van de leidraad nodig was. Deze leidraad heeft niet de status van wet- en regelgeving. De AFM verwacht wel van de pensioenadviseur dat hij de leidraad toepast in zijn pensioenadviespraktijk.

Opbouw van deze leidraad

Hoofdstuk 1 van deze leidraad gaat in op de reikwijdte van Wft pensioenadvies (artikel 4:23 Wft) en de scope van de leidraad. Hoofdstuk 2 beschrijft een aantal belangrijke uitgangspunten voor een geschikt Wft advies, zoals de toets of de werkgever te maken heeft met een verplichte aansluiting bij een bedrijfstakpensioenfonds en de vastlegging van het advies. Deze uitgangspunten zijn van belang voor het geven van een geschikt advies aan de werkgever. Bij deze uitgangspunten is aansluiting gezocht bij de wettelijke bepalingen uit de Wft. In hoofdstuk 3 staat een toelichting op de norm ‘baseer uw advies op de informatie over de financiële positie van de werkgever’ uit artikel 4:23 Wft. In hoofdstuk 4 volgt een toelichting op de norm ‘baseer uw advies op de informatie van de kennis en ervaring van de werkgever uit artikel 4:23 Wft. In hoofdstuk 5 wordt de norm ‘baseer uw advies op de informatie van de doelstellingen en risicobereidheid van de werkgever’ toegelicht. Hoofdstuk 6 gaat ten slotte in op aandachtspunten voor advies van een product op basis van een beschikbare premieregeling.

Verklarende woordenlijst

In deze verklarende woordenlijst staat de uitleg van een aantal begrippen die in deze leidraad worden gehanteerd.

Aanbieder: aanbieder van pensioenproducten zoals verzekeraars, premiepensioeninstellingen, Algemeen Pensioenfondsen en Bedrijfstakpensioenfondsen waar vrijwillig kan worden aangesloten.

Pensioenproduct: het product waarmee uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst waarop het Wft advies zich richt.

Productkenmerken: de onderdelen waaruit een pensioenproduct bestaat, en waarover u adviseert. De productkenmerken geven invulling aan de behoeften en risico's die de werkgever voor zichzelf en zijn werknemers wil invullen en beheersen.

Pensioenovereenkomst: wat tussen een werkgever en een werknemer is overeengekomen betreffende pensioen. De pensioenovereenkomst houdt in: een uitkeringsovereenkomst, een kapitaalovereenkomst of een premieovereenkomst.

Pensioenregeling: afspraken over de arbeidsvoorwaarde pensioen tussen de werkgever en de werknemers, neergelegd in de pensioenovereenkomst.

1. Een toelichting op de reikwijdte van Wft pensioenadvies en de leidraad

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de reikwijdte van artikel 4:23 Wft. Eerst volgt een uitleg over de definitie Wft advies voor de advisering van tweedepijler pensioenproducten aan een werkgever. Daarna volgt een toelichting wanneer sprake is van een geschikt advies. Vervolgens worden de fases van het adviesproces in beeld gebracht en de scope van de leidraad.

Uitleg van de definitie Wft advies

Er is sprake van een Wft advies als u een individuele werkgever een aanbeveling doet over een specifiek pensioenproduct van een specifieke aanbieder¹. Als dit het geval is, dan moet u de normen volgen die gelden ten aanzien van adviseren uit de Wft.

Wanneer is uw advies geschikt?

Op grond van artikel 4:23, eerste lid, aanhef en onder a, Wft wint u, voor zover relevant voor het advies, informatie in over de financiële positie, de kennis en ervaring, en de doelstelling en risicobereidheid van de werkgever. Op grond van artikel 4:23, eerste lid, aanhef en onder b, Wft baseert u uw advies mede op deze ingewonnen informatie. Dit betekent dat uw advies invulling geeft aan de behoeften en risico's die de werkgever voor zichzelf en voor zijn werknemers wil invullen en beheersen. Op grond van artikel 4:23, eerste lid, aanhef en onder c, Wft licht u uw advies aan de werkgever toe. In het vervolg van de leidraad verwijst de AFM kortheidshalve naar artikel 4:23 Wft.

Daarnaast is van belang dat op basis van uw adviesdossier kan worden gereconstrueerd op grond van welke informatie een product is geadviseerd, en welke keuzes de werkgever ten aanzien van uw advies heeft gemaakt bij de invulling van de productkenmerken en de contractvoorwaarden van aanbieders. Het is duidelijk hoe u tot uw advies bent gekomen.

Beheer van een pensioenproduct

Gedurende of na het adviesproces over een pensioenproduct kunt u afspraken met de werkgever maken over uw betrokkenheid bij het beheer ervan (de nazorgfase). U maakt dan afspraken met de werkgever over de beheerwerkzaamheden die u uitvoert en de kosten van uw dienstverlening. U heeft tijdens de looptijd van het pensioenproduct bijvoorbeeld aandacht voor de (financiële) ontwikkeling van het bedrijf en het personeelsbestand, eventuele gewijzigde wensen en doelstellingen van de werkgever, en eventuele gewijzigde wet- en regelgeving. U adviseert de werkgever, indien nodig, over deze ontwikkelingen.

Naast de afspraken die u kunt maken over nazorg met de werkgever heeft u, als u na uw advies bemiddelt bij de totstandkoming of uitvoering van de overeenkomst tussen de werkgever en de aanbieder, ook een doorlopende zorgplicht (zie artikel 4:21 Wft). In dat geval rust op u een

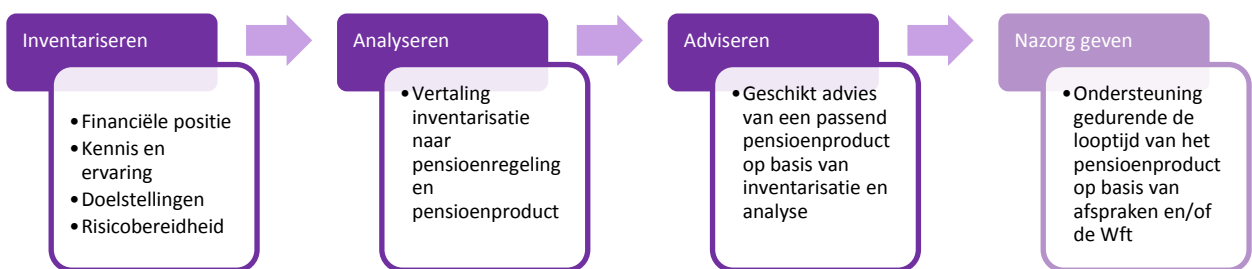
¹ De definitie "adviseren" staat in artikel 1:1 Wft.

informatieplicht. Dit geldt ook als u geen afspraken maakt met de werkgever over dienstverlening gedurende de looptijd van het pensioenproduct. Op grond van artikel 4:20 Wft, bent u bijvoorbeeld verplicht om de werkgever tijdig te informeren over wezenlijke wijzigingen in de gedurende het adviesproces verstrekte informatie, voor zover deze wijzigingen redelijkerwijs relevant zijn voor de werkgever en de werking van het pensioenproduct. Indien u als bemiddelaar optreedt, kunt u met de aanbieder afspreken dat de aanbieder zelf zorgdraagt voor deze informatieverstrekking. Als u zorgdraagt voor de informatieverstrekking, dan moet de aanbieder u op grond van artikel 4:99 Wft in staat stellen deze plicht uit te kunnen voeren.

Wanneer de aanbieder van het pensioenproduct over informatie van de werkgever komt te beschikken die van invloed kan zijn op de passendheid van het product, dan moet hij de werkgever hierover informeren. Op basis hiervan is het mogelijk dat de werkgever opnieuw om advies vraagt. Als er opnieuw wordt geadviseerd, dan is wederom de toepasselijke wet- en regelgeving van toepassing. De algemene zorgplicht vereist dat u daarbij handelt in het belang van de begunstigde.

Tot slot geldt de zorgplicht die voortvloeit uit het civiele recht.

Fases van het Wft adviesproces

Scope leidraad

Deze leidraad geeft een toelichting op de eerste drie fases van het Wft adviesproces. Uw advies kan zien op een nieuw pensioenproduct, en het verlengen, oversluiten of aanpassen van een bestaand pensioenproduct. De normen van het Wft advies en deze leidraad gelden voor advies aan elk type werkgever (groter en kleiner). Deze leidraad beschrijft geen gedetailleerde adviesstappen en voorwaarden. U bent als adviseur verantwoordelijk voor uw advies en bepaalt hoe u voldoet aan de norm, en hoe u die toepast op de individuele situatie van een werkgever.

2. Belangrijke uitgangspunten voor een geschikt Wft pensioenadvies

De normen van artikel 4:23 Wft vormen het uitgangspunt voor het geven van een geschikt advies. In de drie hoofdstukken hierna worden de normen van artikel 4:23 Wft toegelicht. In dit hoofdstuk staan een aantal belangrijke uitgangspunten die bijdragen aan een geschikt advies. Deze uitgangspunten neemt de AFM hier expliciet op, omdat zij als een rode draad door het adviesproces heen lopen. Voor deze uitgangspunten is aansluiting gezocht bij de wettelijke bepalingen uit de Wft. Zij volgen deels uit artikel 4:23 Wft, en deels uit andere normen van de Wft. De AFM beoogt geen uitputtende opgave te geven.

a. Bij het voortzetten van een pensioenproduct is sprake van Wft advies

Na afloop van de looptijd van een pensioenproduct met een aanbieder wordt een pensioenproduct in de regel voortgezet. Dit kan door de oversluiting naar een ander pensioenproduct bij een andere aanbieder. Bij oversluiten is sprake van een Wft advies op grond van artikel 4:23 Wft, indien u een aanbeveling doet over een specifiek product bij een specifieke andere aanbieder.

Daarnaast is het verlengen van een pensioenproduct bij de bestaande aanbieder een veelvoorkomende situatie. Als de werkgever u benadert om mee te denken over een verlengingsvoorstel, en u gaat hier op in, is ook sprake van Wft advies. De werkgever vraagt feitelijk uw professionele mening of het nieuwe specifieke pensioenproduct van zijn bestaande aanbieder bij zijn huidige situatie past. Op grond van artikel 4:23 Wft wint u daarom alle relevante informatie van de werkgever in, en baseert u uw advies hierop. Deze leidraad is ook dan van toepassing. Indien u gebruik wilt maken van eerder ingewonnen informatie van de werkgever, verwacht de AFM dat u nagaat in hoeverre deze informatie nog actueel en bruikbaar is voor uw verlengingsadvies.

b. Onderzoek verplichte aansluiting bij een pensioenfonds

De werkgever is niet altijd vrij om zelf zijn pensioenregeling in te richten en te bepalen waar hij deze wil onderbrengen. Op basis van een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) kunnen er voorwaarden zijn waaraan de inrichting en onderbrenging van de regeling moet voldoen. Ook kan de werkgever vallen onder de verplichte aansluiting (verplichtstelling) bij een bedrijfstakpensioenfonds (Bpf, op basis van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds). En voor bepaalde beroepsgroepen geldt een verplichte pensioenregeling bij een beroepspensioenfonds (op basis van de Wet verplichte beroepspensioenregeling).

Dit betekent dat u moet controleren of de werkgever een vrije keuze heeft, of dat sprake is van een verplichte aansluiting die de werkgever bindt. U onderzoekt tevens ten behoeve van uw advies of een vrijstelling mogelijk en wenselijk is. Als de werkgever een bestaande regeling heeft op basis van een vrijstelling, dan adviseert u of de voortzetting van deze regeling past bij de wens en situatie van de werkgever. De uitkomst van uw onderzoek is belangrijk voor het verdere

verloop van uw adviesproces en de adviesmogelijkheden. Met uw onderzoek voorkomt u een 'dubbele dekking' bij een verplicht bedrijfstakpensioenfonds en bijvoorbeeld een verzekeraar. Als de werkgever ten onrechte niet is aangesloten bij een verplicht pensioenfonds, kan dat grote financiële gevolgen voor hem en de werknemers hebben. Deze norm volgt uit de algemene zorgplicht van artikel 4:24a, eerste en tweede lid, Wft.

c. Houd rekening met de arbeidsrechtelijke afspraken over pensioen

Bij uw advies houdt u rekening met de reeds gemaakte arbeidsrechtelijke afspraken tussen werkgever en werknemer over pensioen. U gaat na of de werkgever al een pensioenovereenkomst heeft gesloten. Dit speelt bijvoorbeeld wanneer de werkgever en de werknemer al een pensioen zijn overeengekomen, in de situatie van het verlengen of een tussentijdse aanpassing van een pensioenproduct. U onderzoekt op welke wijze de arbeidsrechtelijke afspraken passen binnen het door u te adviseren product. Het product dat u adviseert is daarbij gebaseerd op de doelstellingen van de werkgever die u inwint op grond van artikel 4:23 Wft.

Wanneer u over (de invulling van) het gewenste pensioenproduct en de aanbieder adviseert vóórdat een pensioenovereenkomst tussen de werkgever en de werknemers is gesloten, is het van groot belang dat de werkgever begrijpt wat de gevolgen van een keuze voor een bepaald product en een bepaalde aanbieder zijn. Deze kennis is ook nodig bij het sluiten van de pensioenovereenkomst. Dit volgt uit artikel 4:20 Wft. Op basis van dit artikel moet u informatie verstrekken voor zover dit redelijkerwijs relevant is voor een adequate beoordeling van het pensioenproduct door de werkgever.

d. Voorkom tegenstrijdigheden in het klantprofiel van de werkgever

U wint informatie over de behoeften en risico's van de werkgever in die hij voor zichzelf en zijn werknemers wil invullen en beheersen met het pensioenproduct. Als u constateert dat de werkgever tegenstrijdige doelstellingen heeft, dan bespreekt u dit met hem. Als de werkgever bijvoorbeeld een uitgebreide pensioenregeling wil, maar zijn financiële positie of het beschikbare budget dit niet toestaat. U houdt rekening met arbeidsrechtelijke afspraken ten aanzien van bijvoorbeeld het afgesproken budget en gewijzigde marktomstandigheden, en hoe deze elementen zich verhouden tot de doelstellingen van de werkgever. U onderzoekt en prioriteert samen met de werkgever zijn wensen, zodat de werkgever zijn doelstellingen zonodig kan bijstellen.

U baseert uw advies op deze informatie. U dient een compleet beeld van de wensen van de werkgever te krijgen voor zover dit redelijkerwijs relevant is voor uw advies. U zoomt daarom in op de tegenstrijdigheden, en u vraagt daar waar nodig bij de werkgever door, tot uw beeld compleet is. Hierop baseert u mede uw advies.

e. Ken en begrijp de producten die u adviseert

Voor een geschikt advies beoordeelt u of producten die u in uw advies meeneemt passend zijn voor de werkgever. Uw beoordeling baseert u mede op de productinformatie van de aanbieder(s) die u meeneemt in uw advies. U dient de werking van een pensioenproduct, de

productkenmerken en kostenstructuren te kennen en te begrijpen, anders kunt u de werkgever daarover ook niet goed informeren conform artikel 4:20, eerste lid Wft, en adviseren op grond van artikel 4:23 Wft. Het product dat u aanbeveelt sluit zoveel mogelijk aan op de informatie die u bij de werkgever heeft ingewonnen. Dat kan niet zonder gedegen kennis van het productaanbod dat u in uw advies gebruikt.

f. Maak uw advies reconstrueerbaar

U documenteert de wensen van de werkgever en de wijze waarop u tot uw advies bent gekomen. Uw adviesdossier bevat alle documenten, waaronder relevante correspondentie met de werkgever, waar de wens van de werkgever en uw onderbouwing van het advies uit blijkt. Hieruit blijkt onder meer welk product van welke aanbieder u heeft geadviseerd en waarom, en welke productkenmerken u heeft geadviseerd en waarom. U legt in uw dossier vast welke informatie u op grond van artikel 4:23 Wft heeft ingewonnen (het klantprofiel van de werkgever). Uit uw dossier blijkt welke andere aanbieders en producten u in uw advies heeft betrokken en waarom u deze niet heeft geadviseerd. Verder is het van belang om bedrijfsinformatie van de werkgever waarop uw advies mede is gebaseerd vast te leggen. Denk hierbij aan het personeelsbestand van het bedrijf en financiële stukken, maar ook aan een gelijkwaardigheidsverklaring in verband met een vrijstelling van een bedrijfstakpensioenfonds. De AFM meent dat een opdrachtschrijving van de werkzaamheden die u voor de werkgever verricht niet zou mogen ontbreken in uw adviesdossier. In de opdrachtschrijving staat bijvoorbeeld welke beheeractiviteiten u gedurende de looptijd van het pensioenproduct verricht. Het uitgangspunt dat uw advies te reconstrueren moet zijn, volgt uit artikel 4:23 Wft en artikel 32d, tweede lid, Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft.

g. Bij gebruik software blijft u verantwoordelijk voor uw advies

U kunt pensioenadviessoftware als hulpmiddel gebruiken in uw adviespraktijk. Software kan bijdragen aan een geschikt advies. Het uitsluitend varen op de stappen en uitkomsten van de software, leidt tot een risico op een niet geschikt advies voor de werkgever. Op grond van artikel 4:15, eerste lid, Wft dient u voor een integere en beheerste bedrijfsvoering zorg te dragen. Daarbij hoort ook een zorgvuldige ontwikkeling en beheer van geautomatiseerde systemen. U blijft op grond van artikel 4:23 Wft dan ook verantwoordelijk voor de geschiktheid uw advies.

3. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op de informatie over de financiële positie van de werkgever

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u informatie in over de financiële positie van de werkgever die redelijkerwijs relevant is voor uw advies. U baseert uw advies op deze ingewonnen informatie. U verdiept zich in de financiële positie van de werkgever, omdat de werkgever zijn langetermijnverplichting uit het pensioenproduct moet kunnen en willen nakomen. Hiertoe verwacht de AFM dat u onderstaande uitgangspunten in uw advies meeneemt.

a. Bepaal de concrete pensioenlasten voor de komende jaren

U maakt inzichtelijk hoe hoog de te verwachten concrete pensioenlasten voor de werkgever voor de komende jaren zijn. Onderstaande aspecten zijn in ieder geval van belang om de hoogte van de pensioenlasten te bepalen.

De inrichting van het geadviseerde pensioenproduct

De pensioenlasten hangen mede samen met de door u geadviseerde inrichting van het pensioenproduct. Aan de invulling van specifieke productkenmerken van het pensioenproduct zijn kosten² verbonden. Het kan zijn dat de werkgever de kosten te hoog vindt. In dat geval adviseert u op basis van de wensen van de werkgever een ander(e) (invulling van het) pensioenproduct, waarvan de kosten wel binnen het budget van de werkgever passen, evenals binnen eventuele al gemaakte afspraken met het personeel. U legt de werkgever daarbij onderbouwd uit, hoe het geadviseerde product aansluit bij de door hem gewenste pensioenregeling, en daarmee zijn doelstellingen. U zorgt dat dit ook in uw dossier vastligt.

De ontwikkeling van het personeelsbestand; loon- en leeftijdsontwikkeling

Wijzigingen in het personeelsbestand, zoals loon- en leeftijdsontwikkeling van het personeel, en te verwachte aanname van nieuwe werknemers, hebben invloed op de ontwikkeling van de pensioenlasten. Wijs de werkgever op de verschillende voor hem relevante scenario's van de ontwikkeling van het personeelsbestand. U brengt dan op basis van de relevante scenario's en de gewenste invulling van de pensioenregeling in beeld, wat de (geprognoseerde) pensioenlasten van de te vergelijken pensioenproducten voor bijvoorbeeld de komende vijf jaren naar verwachting zullen zijn.

b. Schat samen met de werkgever de financiële ruimte voor de toekomst in

De AFM verwacht dat u in overleg met de werkgever een zo realistisch mogelijke inschatting krijgt van de financiële ruimte voor de concrete pensioenlasten voor de komende jaren.

Ondernemingsplannen en financiële ratio's kunnen hulpmiddelen zijn om de financiële ruimte in beeld te brengen, en helpen onderbouwen op welke wijze het concrete bedrag van de pensioenlast verantwoord is. Zorg ervoor dat de werkgever en eventueel diens financiële

² Met kosten worden hier niet de advieskosten bedoeld die de werkgever betaalt voor uw advies. Het gaat om de kosten van een productkenmerk.

deskundige, bijvoorbeeld de accountant van de werkgever, u adequaat informeren over de huidige en toekomstige financiële ruimte voor de betaalbaarheid van de pensioenlast.

c. Zet de nieuwe pensioenlast af tegen de financiële ruimte uit het verleden

Bij het bepalen van de financiële positie bekijkt u of het te verwachte concrete bedrag van de pensioenlast van het door u te adviseren pensioenproduct voor de werkgever betaalbaar en toekomstbestendig is. Het kan behulpzaam zijn om te beoordelen of dit bedrag in het verleden betaalbaar zou zijn geweest. Dit geeft u een beeld van de financiële draagkracht van het bedrijf voor deze kosten. Het beeld over de financiële ruimte in het verleden kan als indicatie dienen. Het houdt echter geen rekening met gewijzigde omstandigheden, bijvoorbeeld een ruimer budget of een andere (ruimere) toezegging van de werkgever.

d. Onderbouw cijfermatig op welke wijze de pensioenlast past bij de financiële positie

De AFM verwacht dat u in uw advies een (zoveel mogelijk) cijfermatig onderbouwde conclusie opneemt waarom de pensioenlast van het te adviseren pensioenproduct past bij de financiële positie van de werkgever, en bij het budget dat hij daartoe beschikbaar wil stellen. Uit uw advies blijkt waarom u het aannemelijk vindt dat de pensioenlasten niet alleen nu maar ook op langere termijn betaalbaar zijn.

4. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op informatie over de kennis en ervaring van de werkgever

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u informatie in over de kennis en ervaring van de werkgever die redelijkerwijs relevant is voor uw advies. U baseert uw advies op deze ingewonnen informatie. Hiertoe verwacht de AFM dat u onderstaande uitgangspunten in uw advies meeneemt.

a. Stel de kennis en ervaring van de werkgever vast

U verdiept zich voorafgaand en tijdens uw advies in de kennis en ervaring van de werkgever met pensioenregelingen en de betekenis van productkenmerken van pensioenproducten. Daarbij houdt u rekening met de complexiteit van het product dat u adviseert. De AFM verwacht dat uit uw adviesdossier is op te maken hoe u heeft vastgesteld wat de mate van kennis en ervaring van de werkgever is ten aanzien van deze onderwerpen. Op basis van deze vaststelling bepaalt u de wijze waarop u de werkgever over uw advies informeert.

b. Informeer de werkgever om zijn wensen te formuleren en keuzes te maken

U informeert de werkgever gedurende het adviesproces op een zodanige wijze en met een zodanige diepgang, dat hij in staat wordt gesteld zijn wensen te kunnen formuleren, adequate keuzes te kunnen maken, en het geadviseerde pensioenproduct zoveel als mogelijk te kunnen beoordelen. In het kader van de naleving van de norm die ziet op ‘kennis en ervaring’, verwacht de AFM dat u op grond van artikel 4:20 Wft de werkgever informatie verstrekt voor zover dit redelijkerwijs relevant is voor een adequate beoordeling van het pensioenproduct door de werkgever.

De werkgever moet begrijpen welke keuzes hij in het adviesproces moet maken en wat de consequenties van deze keuzes zijn. U maakt de werkgever daarom duidelijk wat de invulling van de verschillende productkenmerken voor het gewenste pensioenproduct betekenen. Uw advies baseert u op de keuzes die de werkgever maakt. U adviseert de werkgever dus over (de consequenties van) de verschillende productkenmerken waaruit het pensioenproduct is opgebouwd.

c. Bij beperkte kennis en ervaring bent u in staat een geschikt advies te geven

De AFM verwacht dat u beoordeelt in hoeverre de kennis en ervaring van de werkgever toereikend is om het geadviseerde pensioenproduct, zowel in zijn totaliteit als op onderdelen, te kunnen doorgronden. De AFM kan zich voorstellen dat een werkgever bepaalde complexe onderdelen van pensioen niet goed kan begrijpen. Pensioen is complex. De AFM verwacht dan van u dat u ondanks een beperkter begrip, op grond van de ingewonnen informatie van de werkgever, in staat bent om een voor hem geschikt advies te geven. U informeert de werkgever ten aanzien van essentiële productkenmerken voor het door hem gewenste pensioen in ieder geval zodanig, dat hij daarover bewuste keuzes kan maken en zijn doelstellingen kan formuleren. U maakt in elk adviesdossier de afweging in welke mate u de werkgever informeert en uw advies toelicht.

5. Artikel 4:23 Wft – baseer uw advies op informatie over de doelstellingen en risicobereidheid van de werkgever

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u informatie in over de doelstellingen van de werkgever die redelijkerwijs relevant zijn voor uw advies. U baseert uw advies op deze ingewonnen informatie. U gebruikt deze informatie zodat u de werkgever een pensioenproduct kunt adviseren gebaseerd op de doelstellingen van de werkgever voor het pensioen voor zijn werknemers. In paragraaf 5.1 treft u een toelichting aan op deze norm.

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u ook informatie in over de risicobereidheid van de werkgever die redelijkerwijs relevant is voor uw advies, en baseert u uw advies op deze informatie. Dit is nodig om (de inrichting van) het door u te adviseren pensioenproduct te kunnen baseren op de risico's die de werkgever daarbij wil en kan lopen voor zichzelf en voor zijn werknemers. In paragraaf 5.2 treft u een toelichting aan op deze norm.

Houd rekening met de samenhang tussen de doelstellingen en de risicobereidheid

De doelstellingen van de werkgever voor de opname en/of invulling van een productkenmerk in een pensioenproduct, hangt vaak samen met de mate waarin de werkgever voor dit productkenmerk de bijbehorende risico's acceptabel vindt. Het gaat om risico's voor de werkgever zelf, en de mate van acceptatie door de werkgever van de risico's voor zijn werknemers. Daarbij neemt u op zorgvuldige wijze de gerechtvaardigde belangen van de werknemer in acht.

Dit kan bijvoorbeeld spelen bij de inrichting van de afdekking van het risico voor de nabestaanden bij vooroverlijden van een werknemer. Hieraan kan voor de werkgever en/of de werknemer een (financieel) risico zitten. U bespreekt dit risico met de werkgever zodat hij kan bepalen of hij de opname en invulling van dit productkenmerk op deze wijze acceptabel vindt.

5.1 Win informatie in over de doelstellingen van de werkgever en baseer uw advies daarop

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u informatie in over wat de doelstellingen van de werkgever zijn voor hemzelf en voor zijn werknemers, voor het pensioen dat hij wil toezeggen. Uw advies baseert u mede op deze ingewonnen informatie. In uw advies onderbouwt u waarom (de inrichting van) het product dat u adviseert past bij de geïnventariseerde wensen en doelstellingen van de werkgever. Bij de toepassing van deze norm houdt u in ieder geval rekening met onderstaande niet uitputtende lijst van onderwerpen. Naast deze onderwerpen bepaalt u op basis van uw eigen professionele inzicht welke andere onderwerpen u meeneemt voor het bepalen van de doelstellingen van de werkgever. De AFM vindt het van belang dat u beargumenteert en in uw dossier vastlegt hoe de ingewonnen informatie over de doelstellingen van de werkgever uiteindelijk een plaats heeft gekregen in uw advies van een pensioenproduct.

- Win de doelstellingen van de werkgever in over de behoeften die hij wil invullen met het pensioenproduct voor zijn werknemers, en wat hij wil bereiken met het pensioenproduct.
- U wint de doelstellingen voor de productkenmerken in die van invloed zijn op het door de werkgever gewenste pensioen voor zijn werknemers. Hierbij kunt u denken aan de waardevastheid van het nabestaandenpensioen of premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
- U besteedt aandacht (indien van toepassing) aan het opnemen van keuze-opties voor de werknemer (zoals de mogelijkheid om vrij te beleggen), en de gevolgen daarvan.
- Bij een al bestaande pensioenregeling kunt u de inrichting van de productkenmerken van deze regeling als uitgangspunt nemen voor de inrichting van de nieuwe regeling. U maakt de productkenmerken inzichtelijk en overlegt welke productkenmerken de werkgever wil handhaven, welke hij wil wijzigen, en waarom.
- Als u een product adviseert op basis van een beschikbare premiereregeling, is van belang dat u de doelstellingen van de werkgever inwint ten aanzien van de impactvolle keuzes over de beleggingen. Hierbij denkt de AFM aan de (hoogte van de) beleggingskosten, of de door de werkgever gewenste mate van zekerheid op het behalen van een gewenst pensioenkapitaal ten behoeve van uw advies over de afdekking van het renterisico. In uw advies vergelijkt u naast de inrichting van de productkenmerken, kostenstructuren en contractvoorwaarden, ook de (uitkomst van de) beleggingen van de producten die u in uw advies meeneemt.
- Voor uw advies op basis van een beschikbare premiereregeling, maakt u de werkgever duidelijk wat de consequenties zijn voor de werknemers van de doelstelling van de werkgever voor de hoogte van de inleg. U betreft de wettelijk toegestane premiestaffels in uw vergelijkingen en advies, en u maakt de gevolgen inzichtelijk ten aanzien van het gewenste pensioenresultaat.

In hoofdstuk 6 staan een aantal aandachtspunten voor het advies over een product op basis van een beschikbare premiereregeling.

5.2 Win informatie in over de risicobereidheid van de werkgever en baseer uw advies daarop

Op grond van artikel 4:23 Wft wint u informatie in over de risicobereidheid van de werkgever. Uw advies baseert u op deze ingewonnen informatie.

In uw advies onderbouwt u waarom (de inrichting van) het product dat u adviseert past bij de geïnventariseerde risicobereidheid van de werkgever. Met andere woorden, wil de werkgever veel of weinig risico lopen. Bij de toepassing van deze norm geldt dat u aandacht besteedt aan de risico's die de werkgever zelf financieel kan dragen, en wil lopen op grond van zijn risicobereidheid.

Dit geldt ook voor de risico's die de werkgever kan en wil accepteren voor zijn werknemers. Ook voor het vaststellen van de risicobereidheid moet u rekening houden met (arbeidsrechtelijke) afspraken tussen de werkgever en de werknemer. Zeker bij een beschikbare premieregeling is het van belang dat u expliciet aandacht besteedt aan de werknemersrisico's, omdat er in dit type regeling (meer) risico's bij de werknemers komen te liggen.

Risico's voor de werknemers

U wilt informatie in over welke risico's de werkgever acceptabel vindt voor zijn werknemers. Denk hierbij onder meer aan de kans op en de impact van een tegenvallend pensioenresultaat. U wilt onder meer informatie in over:

- Welke nieuwe en gewijzigde productkenmerken of voorwaarden de werkgever acceptabel vindt voor zijn werknemers, als een bestaande pensioenregeling wordt gewijzigd. In geval van bijvoorbeeld een nieuwe regeling waarin een andere nabestaandende dekking of een andere toetredingsleeftijd wordt opgenomen.
- Welke consequenties de werkgever acceptabel vindt voor zijn werknemers met betrekking tot de onzekerheid van het verwachte pensioenresultaat. U neemt daarbij op zorgvuldige wijze de gerechtvaardigde belangen van de werknemer in acht

6. Aandachtspunten voor Wft advies over een product op basis van een beschikbare premieregeling

Dit hoofdstuk beschrijft een aantal aandachtspunten op grond van artikel 4:23 Wft, over het advies van een product op basis van een beschikbare premieregeling. De AFM verwacht dat u onderstaande aandachtspunten meeneemt in uw advies.

a. De doelstelling en de risicobereidheid van de werkgever voor zijn werknemers zijn van belang

Bij een beschikbare premieregeling is de uitkomst vaak minder zeker en ligt het beleggingsrisico bij de werknemer. Als u een product op basis van een beschikbare premieregeling adviseert, is het van belang dat u de doelstelling en de risicobereidheid van de werkgever inwint met betrekking tot de onzekerheid van de uitkomsten van dit type regeling voor zijn werknemers. U brengt in beeld welke mate van (on)zekerheid de werkgever voor zijn werknemers acceptabel vindt. U stelt tijdens uw analyse in uw adviesproces vast wanneer de pensioendoelstelling van de werkgever voor zijn werknemers mogelijk niet meer wordt behaald, daarbij rekening houdend met de staffelmogelijkheden en de verschillende gradaties van (on)zekerheid in de verschillende beschikbare premieregelingen (een zuivere regeling of varianten met een bepaalde vorm van garantie).

b. Beleggingen hebben uw nadrukkelijke aandacht

Naast uw advies over de inrichting van het pensioenproduct, is het noodzakelijk dat u aandacht besteedt aan het beleggingsbeleid en de onzekerheden van de omvang van de pensioenuitkeringen. De inrichting van het product dat u adviseert (bijvoorbeeld met de keuze voor de werknemer om met de premies direct een uitkering aan te kopen) en het gehanteerde beleggingsbeleid (bijvoorbeeld de inrichting van de lifecycle en de kostenstructuur) van de pensioenuitvoerder, bepalen namelijk mede de mate van onzekerheid van de omvang van de toekomstige pensioenuitkeringen.

Op grond van de Pensioenwet is de pensioenuitvoerder (de aanbieder) verplicht om als een 'goed huisvader' de pensioengelden te beleggen. Deze wet kent echter zeer algemene kaders voor pensioenuitvoerders over de wijze waarop moet worden belegd, de beleggingskosten en de afdekking van het renterisico. Dus hoe een pensioenuitvoerder invulling geeft aan zijn wettelijke verantwoordelijkheid, verschilt per uitvoerder en per product. De mate van risico in het beleid en product van de uitvoerder, heeft gevolgen voor de deelnemer (de werknemer) en de kans dat de pensioendoelstelling wordt gehaald.

Het is uw taak om te beoordelen of het door u te adviseren product passend is voor de werkgever. Daarom is van belang dat u vaststelt welke mate van (on)zekerheid op het gewenste pensioenresultaat de werkgever voor zijn werknemers wil accepteren. Hierbij houdt u bijvoorbeeld rekening met de mate van actief en passief beleggen die de werkgever wenselijk vindt, en hoe hij de kostenstructuur van beleggingsproposities meeneemt in zijn beoordeling. U

zoekt dan ook producten van pensioenuitvoerders die onder meer op het gebied van het beleggingsbeleid en de inrichting van het product, daarop aansluiten.

c. U kent en begrijpt de producten en het beleggingsbeleid

Om de werkgever een passend product te kunnen adviseren, verwacht de AFM dat u de verschillende producten en het gevoerde beleggingsbeleid van aanbieders die u in uw advies meeneemt kent en begrijpt. U zorgt dat u van de pensioenuitvoerders voldoende informatie krijgt om te beoordelen hoe het product werkt, welke risico's de pensioenuitvoerder daarbij neemt, en hoe het beleggingsbeleid (bijvoorbeeld lifecycles, bijsturing bij tegenvallende resultaten en de kostenstructuur) bijdraagt aan het halen van de doelstelling van de werkgever en de risico's die hij wil lopen.

Als een pensioenproduct met beleggingsvrijheid in de opbouwfase is afgesloten, adviseert de pensioenuitvoerder op grond van artikel 52, derde lid van de Pensioenwet de deelnemer over zijn beleggingen. Voor uw advies aan de werkgever is van belang dat u inventariseert of de werkgever in het pensioenproduct de mogelijkheid voor beleggingsvrijheid wil meenemen.

Autoriteit Financiële Markten
T 020 797 2000 | F 020 797 3800
Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam
www.afm.nl

De tekst is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlennen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.